

EESTI POLITSEILEHT

N° 11

18. weebuaril 1922. a.

II. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — iga laupäew.
 Tellimise hind: aasta peale . . . . Mk. 800.—
 poole aasta peale . . . . . 400.—
 weerand aasta peale . . . . . 200.—
 Üksik nummer maksab Mk. 18.—

Toimetus ja kontor: Tallinn, Lai t. 38 (ajutiselt).
 Awatud kell 9—3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:
 1/1 lehek. Mk. 2400.— || 1/8 lehek. Mk. 300.—
 1/2 " " 1200.— || 1/16 " " 175.—
 1/4 " " 600.— || 1/32 " " 100.—
 Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.

Üleriikline politsei-reserw.

„Eesti Politseilehes“ (nr. 8) juhib kriminaalpolitseidirektor Liit tähelepanu programmi peale, mille järele Berliinis politseiametnikkude ning kandidaatide wastawust politseiteenistusele proovitakse.

Läinud politseilehe numbris awaldab üks meie kirjasaatjatest mõtteid, et politseiteenistuse oleks tarwis ainult neid isikuid wõtta, kes „politseitegevusest huwitatud on ja kes selleks iseäralist andi üles näitawad.“

Rahkandamale raiooniülemate kursusele sellised ka kriminaalpolitseiametnikud juure..

Millest kõnelewad need asjaolud?

Politseiteenistuse tarwis wõtta ainult neid isikuid, kelle wõimised ja oskus wastawad politsei tegewusala nõuetele. Teiseks peawad need isikud politseiteenistusele, nii hästi välis- kui ka kriminaalpolitseis, ettevalmisiud saama.

Raiooniülemate ja kriminaalpolitseiametnikkude kursused on hädaabindu. Eesti wabariigi loomisel oli tarwis eeskätt politsei ajutamise eest hoolt kanda. Ei olnud aega politseiteenistuse kutsumate isikute ametile wastawust proovida ega nende ettevalmistamise eest hoolitseda. Müüd oleme sunnitud kinni toppima neid praagusid, mis rutuga ülesehitud politseihoone annab. Kuid sellest on wähe: meie peame oma politsei põhjalise niitwiisi looma, et neid praagusid enam tulewikus ette ei tuleks.

Kuidas seda teha?

Siin tuleks ülaltoodud kahte tingimist tähele paanna. Kui walitus teatud kawa ametile wastawuse proowimise üle kindlaks teeks ning selle teostamine jaoks politseiülemate ülesandeks kohjade peal tehtud, siis jaakfine väga mitmekesised resultaadid, mis politsei ühtlustamise mõttes jugugi soowitaw poleks. Raiooniülemate kursused Tallinnas näitawad meile, et ka politseiametnikkude teoreetiline ettevalmistamine kohapeal politseiülematel peaaegu kättesaamata ülesanne oleks. Need asjaolud räägiwad ise enese eest: tarwis teatud keskkoht, kes neid tingimisi üleriikliselt teostaks ja ellu wiiks.

Wõistagi, et jarnase keskkohta asupait peaks olema meie administraatiivtsentrumis — Tallinnas. Siia tuleks ajutada politsei-reserw, kus kõik politseiteenistuse astuwad kandidaadid jaaksid, teaduslikel alal kokkuseatud kawa järele, proowitud, kas nemad ka politseiteenistuse nõuetele wastawad. Kui proowimine rahuloldawaid tagajärgi annab, siis astub kandidaat politseikooli reserwi juure, kus teda politseiteenistusele põhjalikult ettevalmistatakse. Reserw valmistaks ette kandidaate kordnikkude ja ametnikkude kohjade peale. Disuse määrawaks waheks oleks siin saadud kooliharidus. Rahuloldawalt politseikooli lõpetajad on kandidaadid wabanewate kohtade peale, keda reserwiülem politseiülematele soowitab.

Tegelik elu näitab, et ka kriminaalpolitseiametnikkudel kohtade peal ettevalmistamine teenistusele puudub. Olets otstarbekohane, kui selles ettevõttes ühineks siseministeeriumiga ka kohtuministeerium, kellele allub kriminaalpolitsei. Mõistagi, et kriminaalpolitsei kandidaatide proovimine ning ettevalmistamine teatud erandid sisaldama peaks, mida kriminaalpolitsei iseäralised ülesanded ette kirjutavad.

Politseireferw peaks oma kaswandikka mitte ainult teoreetiliselt, vaid ka praktiliselt ettevalmistama. Selleks otstarbeks tuleks neid, peale kooli lõpetamist, Tallinna politseijaoskondadesse komandeerida. See asjaolu annaks võimalust Tallinna politsei koosseisu märkja vähendada, sest et teatud jagu referwist jaoks alati pealinna politsei teenistuses olema. Referwi-korvniikkude komando mõiks näituseks oma peale võtta korrapidamise teatrites ja teistes awalikkudes lõbu-

kohtades. Praeguse Tallinna politseireferwi tulud jääksid ka ära, sest et tema ülesanded lähemid üleriiklise politseireferwi peale üle. Nii siis ei nõuaks politseireferwi asutamine Tallinnas kirjeldub alustel iseäranis suuri tulusid riigilt.

Ühes referwi alustamisega tuleks ka lohe hakatust teha politseimuseumi ja raamatukogu asutamisega, mis politsei erindutele vastawalt totku seada tuleks. Olets ka otstarbekohane politseireferwi juure paigutada kawatsetatavad politseiametnikkude kogu (Tallinna osakonda) ehk politseimikkude klubi, kuhu nemad teenistusest wabal ajal koguksid, kus pereta poliiseinikud einet võtta mõiks, kus ettelugemisi käima panna mõiks jne. Klubi asutamiseks leiaksid ehk poliiseinikud ise raha korjamise teel. Nii siis kujuneks politseireferw mitte ainult tulewase poliiseiniku koolina, vaid ka nende waimuelu tekkohana.

Külasfäigul Soome politseis.

Kriminaal-politsei inspektor A. Siit.

(3. järg.)

Helsingi krim.-politsei osakonna efekutiivametnikkude arv olets siis 5 kommissari, 4 wanemat ja umbes 80 nooremad detektiivid. Kuritegude üldarw aastas on umbes 7500—8000. Seega alla 100 kuriteo aastas iga ametniku kohta. Meie krim.-politseis tuleb aastas läbisegi umbes 120 kuritegu iga ametniku kohta. Kui aga peale selle veel arwesse võtta, et meie ametnikkude tegewus ka maale ulatab (maakonna-linnades asuwate osakondade tegewus peaaesjalikult), kus arutu wiletsatel liikumisabinõudel tihti 30—50 werstaliied otsad tuleb teha, kuna Helsingi detektiivil, tegutsedes peaaesjalikult ainult linna piirides, auto, wõrdlemisi ihe trammiwõrk ja wäledad woorimehed tarwitada, siis selgub, et meie ametnikud on palju rohkem koormatud kui nende kolleegad Helsingis. See asjaolu lubab Helsingi krim.-politseil muudugi hoopis paremate tagajärgedega töötada. Sellewastu on aga kommissaride arv ülemäära wäike. Helsingi krim.-osakonna ülema arwates peaks neid wägemalt 12 olema praeguse 5 wastu. Soowitaw muudugi, et kommissarid oleksid kõrgema juriidilise haridusega. Praegu on ainult osakonna ülem jurist.

Kantslelei tööaeg kestab kella 10 hom. kuni kella 3 lõunal. Peale selle on kella 6—8 õhtul wahikorral 1 kommissar ja 1 kantsleiametnik. Detektiivid on kohusid koguma osakonda kell 9 hom. ja kell 6 õht., et uusi ülesandeid wastu võtta ja juba täidetuid ära anda. Nemad on üle selle veel kordamööda osakonnas wahikorral,

ikka 3 meest korraka. Wahikorral olijad wõtawad wastu ülesandmisi kuritegudest, valmistawad neist äratirjad, mis detektiividele juurdlemiseks lähewad ja walwawad korra järele osakonna ruumes. Kella 8 õht. kuni kella 9 hom. on peale hariliste korrapidajate weel 7—8 meest osakonnas, et õffel ülesantawaid kuritegusid wiimata jälgima asuda.

Erilise iseloomuga tööaotust, nagu territoriaalne, kuritegude liikide järele jne., ei ole olemas. Uus kuritegu antakse nimelt sellele detektiivile juurdlema, kellel järjekorras kõigewähem tööd käes, waatamata selle peale, mis sugujes linnajaos ehk mis sugune kuritegu just toimitud. Jookswa töö ühetaoliseks ärajaotamiseks detektiivide wahel on wahikorra ruumis kontrollraamat, kuhu lehe ülemisele serwale märgitud kõikide detektiivide nimed ja pahempoolsele weerele kuupäewad. Jookswad ülesandmised märgitakse kopeerraamatu numbriga järjekorras seiswa detektiivi lahtrisse. On kuritegu seda laadi, et tema jälgimiseks mõiks pikeemat aega tarwis minna, siis arwatakse teda kahe ehk kolme lihtsama kuriteo ette ja tõmmatakse detektiivid lahtrisse allpool üks ehk kaks kriipsu, mille järele teda siis järgmisel järjekorral wahale jaetakse.

Enigi kirjeldub tööaotuse wiisi wastu otsekohe midagi ütelda ei ole, arwesse wõttes linna tihsaid piire, siiski pealstin meie suuremates osakondades tarwituselewõdetud wahelduwa koosseisuga segaterritoriaalset tööaotust paremaks. Etteks wõimaldab wiimane ametnikkudele järkjärgulist, seega

põhjalikumad osakonna tundmaõppimist, on ostarbekohasem juhustlikkude kurjateoajate jälmimiseks, kelle arv alati suurena püsib ning lõpuks lubab ta ametnikkudele tööd määrata nende jõu kohaselt — nõrgemale lihtsamat ja osavamale keerulisemat ülesannet teha.

Krim.-poliisei detektiivideks võetakse üldise põhimõtte järele vastu isikuid, kes waremalt välispolitiseis laiugeta konstablina teeninud ja selle üle rahuldava tunnisuie komisjarist ehk länsmannilt ette võivad panna. Kuid harilikult ei vasta välispolitiseist ületulijate arv wahanenud kohtadele, mille pärast siis ka teatud ei ole kandidaate mujalt otsida. Sama tendentsi võib ka teiste maade krim.-politiseist leida. Põhjust selleks on annud üldiselt tunnustud waade, et krim.-politisei teenistus ametnikult wõrdlemisi suuremat ettevalmistust, wilumust ja annet nõuab, kui mõni teine politiseiharu. Väljastpoolt tulewate kohasoowijate ametissewõtmine, kellel igasugune aine politiseiteenistusest loomulikult puudub, takistaks teataval määral krim.-politisei kui termiku alalist löögivalmis hoidmist. Kuid, nagu juba Helsingi krim.-politisei kohta tähendub, ei saada sellest põhimõttest ometi ilma erandita kinni pidada, wähemalt seal, kus ei ole maksma pandud ametnikkude sunduslik ülewõimine ühelt teenis-

tuskohalt teisele. Taqasihoidwalt mõjub siin peaaegjalikult krim.-politisei efektiivametiikkude reguleerimatu tööaeg, kuna palgad selle kōrwal ühesuurusteks jääwad. Kindlaid töötundsid krim.-politisei ametnikkude jaoks seada ei ole aga teenistuse ijeloomu pärast üldise wõimalik. Sel põhjusel on nii Soomes kui ka mujal, näit. Saksimaal, wiimasel ajal krim.-politisei välisametnikkude palkade suurendamise küsimus isijietl kõne alla wõetud.

Wingisugust kindlat hariduslist tsensust Helsingi detektiweli ei nõuta; kohasoowija peab aga peale Soome keele weel Rootsi keelt kõnelda ja kirjutada oskama. Muidugi on parema hariduse osalistel kohajaamisel eesõigus. Wanemateks detektiivideks ülendakse detektiwite, kes parema haridusega, teenistuses hoolt ja osawust üles näidanud ning juba kauemat aega teeninud.

Kindlatajulised ettevalmistusajutusjed puuduwad. Nende aset täidawad osakonna ülema omal algatusel korraldud kursused seadusetundmise ja tehniku üle. Kasinawõitu on ka soomekeelne erikirjandus. Ilmub soomekeelne „Poliisilehti“, mis aga üldist laadi kannab. Vähemal ajal olla ilmumas Rootsi keelest ümberpandud krim.-politisei küsiraamat.

(Järgneb.)

Kaitseisuford ja politseitegewus.

Kui riigi julgeolekut, tema olemasolu wõisijemist lorda ahwardab tõsine hädasoht wälisest ehk sijemiste waenlaste poolt, siis muuub riigiwõimkonna peaulesandeks töötamine selle hädasohtu kōrwaldamiseks. Paremate tagajärgede saawutamiseks warustakse farnastel juhuumistel riigiwõimude orgaanid laialdaste wolitustega. Ei saa loobuda isegi kõigewaljumate abinõude tarwitamisest, kuigi need harilikustest korrahoidmise kombetest kōrwale kalduwad ja kodanikkude wabadusi ja õigusi kitsendawad. Maa-alal, kus hädasoht kõige ahwardawam, pannakse maksma erakorralise abinõuna kaitseisuford.

Meie oleme kaitseisuforra olulise küljega kõikuttawad, sest juba mäsuaastatest saadik on meie ajajärgus waheldunud kaitseisuforrad mitmes teisendis: piiramisefuford, sõjaseisuford ja walweseisuford. Mäsuaastatel pandi maksma esiteks sõjaseisuford, mis mõni aasta hiljem walweseisuforrats pehmendati. Ilmasõja lahtipuhkemisel pingutati seda erakorralisi abinõu piiramisefuforran. Eesti wabariigi loomisel kuulutati terwes riigis 29. now. 1918. a. sõjaseadus wälja, mis alles läinud aastal osaliselt ära kaotati ainult wagajemates maakondades.

Esimese tähtsama erakorralise abinõu — sõja-

seaduse maksmapanemisel, langeb hull nusi kohustus politisei peale ja tal tuleb igapäew sellega kaasaskäiwaid küsimusi lahendada.

Sõjaseisuforra wäljakuulutamisega astuwad kodanlised wõimud sõjawäewõimude käsutusse. Sellepärast peawad kõik kodanlised wõimud sõjawäewõimude poolt antud käste täitma ja neile abiks olema. Ametikohuste täitmaajämise ja ametiwõimu tegewusetuse korral wõib kodanliste wõimkondade ametnikkele kohtu poolt ühe wõi kahe astme wõrra kõrgemat karistust määrata. Sõjawäelise wõimu esitaja wõib ametnikka ametist tagandada, sellest tema ülemusele wõi asutusele teatades, kellest olenenud ametisseääramine, ja nusi ametisse määrata. Etapi komandandile peawad kõik politiseiametnikud ja omawalitsusasutusjed, kes selles raioonis asuwad, politseilistes nõudmistes abiks olema ja selle korraldusi täitma. Sõjawõimudel on luba rekwisitsioone toime panna ja tarwisminewate asjade ja ainete wäljawedu ära keelata.

Sõjawäewõimu esitajal on sõjaseisuforda kuulutatud kohtades õigus: a) wälja anda sunduslikka määrusi üldise korra alalhoidmise ja riigi julgeoleku kohta, nimelt: elanikkude arweldamiste, koosolekute ja trütkasjade kohta; korra alalhoid-

misle puuluvate sõja- kui ka politseivõimude nõudmistele täitmise kohta; sõjariisade ja lõhkeainete pidamise kohta; kangete jookide müügi ja joomise kohta, ja ka neis asjus, mis puudutavad sõjaaja tarviduste täitmist elanikkude poolt; b) nende määruste ja korralduste mitte-täitmise eest määrata aresti või vangistust kuni kolme kuuni ehk rahaträhvi kuni 300.000 margani ja süüteo objektide konfiskeerimist; d) volitada karistuse määramiseks ja täidesaاتمiseks punktis a tähendatud sunduslikkude määruste vastu eeskjote kohta temale alluvaid sõjaväe-ülemaid polkuülemaist alates ehk kodanliste ametkohtade ülemaid; e) ära keelata igasuguseid nii avalikke kui kinniseid koosolekuid; f) seisma panna sõjaseisukorra kestuseni perioodiliste ajakirjade ilmumist; g) ära keelata ühikutele isikutele sõjaseisukorda kuulutatud maakohtades viibimist; h) sõjaseisukorra kestuseni liikumata varandusi sekvestreerida ja liikuma vara peale aresti panna, kui põhjendatud kahtlust on, et tähendatud varandused või sisetulekud nendest võivad ära kaotatud saada kuritahtlikeks otstarbeteks; i) kahtlust äratavate isikute üle posti, telegraafi ja telefoni ehk muul üldtarvitataval teel läbikäimist kontroleerida lasta.

Rõrgemad sõjaväeülemad, polkuülemaist alates, võivad oma isiklikel vastutusel korraldada ehituste mahalõhkumist ja kõikide asjade hävitamist, mis sõjalistes huvides võib kuidagi viisi vägede liikumist või tegemust segada ehk waenlasele kuidagi viisi kasuks olla.

Sõjaseisukorda kuulutatud maa-aladel alluvad sõjakohutule ja langewad sõjaajal maksimates seadustes ettenähtud karistuse alla:

- 1) kõik salakuulajad ja teised waenlase agendid, kes waenlase ülesandel wiimase kasuks töötavad;
- 2) kes avalikku mäsu riigi ja tema walitsuse vastu tõstavad ehk mäsjule õhutavad;
- 3) kes riigi ja tema walitsuse üle kuritahtlikult kuulujutte ehk waleteateid laiali laotavad, mis tabuhirnu võivad sünnitada;

4) kõik tapjad, põletajad, rööwijad, riisujad ja wägistajad;

5) kõik, kes sõjaväelisele tegemusele, edasilükkumisele, warustuse ja moona muretsnemisele, sidade pidamisele takistusi teewad, ehk kes kõlbmatats teewad sõjaväewarustuse pealetungimise- ja kaitseabinõusid ehk toidu- ja moonatagawarastid;

6) kõik, kes kuritahtlikult häwitavad ehk rikuvad: weewärke, sildu, tammisid, weesaamise kohti, laewusid, teid ja muid abinõusid, mis määratud liikumise jaoks;

7) kõik, kes kuritahtlikult häwitavad ehk rikuvad: a) telegraafi, telefoni ehk muid abinõusid, mida tarwitatakse teadete edasiandmiseks; b) raudteid ja raudteeliikumise abinõusid ehk hoiatusmärke, mis rongide ehk laewade hädaohuta liikumiseks seatud;

8) kõik, kes tungivad tunnimehe ehk sõjaväekarauli kallale, sõjaristus wastuhakkajad sõjaväekaraulile ehk sõjaväe- ja politseivõimudele;

9) kõik wäejookstikud ja wäeteenistusse kutsumise käsu täitmata jäijad.

Pohalikkudel politsei, kaitsepolitsei ja teadete kogumise punktide ülematel on õigus: a) esialgselt kinni pidada kuni kahe nädalani kõiki isikuid, kes põhjendatud kahtlust äratavad riiklikes või sõjaväe huwides vastu sihitud kuriteos või sellest osawõtmises ja teadmises ehk seaduswastastesse organisatsioonidesse kuulumuses; b) igal ajal kõigis ruumides läbiotsimisi toimetada ja kuni wastawa ülemuse järgnema korralduseni aresti alla panna igasugust warandust, mis kuidagi viisi kahtlustatud isiku kuritegemust või selle tarwitust wäljendab; d) sõjaväeosjade kaasabi nõuda seaduses ettenähtud korras.

Sõjaminiisteeriumis töötakse praegu wälja kaitseisukorra maksmapanemise seadus, mis endisest Wene seadusest mõne wormalsete muutuste läbi lahku läheb.

(Järgneb.)

Kriminaal oja.

Kriminalisti mõttetöö.

Dr. jur. Erich Anuschar'i järele A. L.

(2. järg.)

Ragu juba tähendub on loogika kõigest kõrgematult waba (abstraktne) teadus. Tema õppimiseks kuluvad aastad, tema uurimiseks inimese iga. Arusaadaw, et ma siin kohal aine lõpmatust küllusest ainult seda wälja noppida püüan, millest tähtsust wõiks olla meie praktikas.

Õhimesel pilgul, mida heidame loogiku mõttekäiku, paneb meid wast imestama nähtus, et

tema oma kõigelaialisema ning sügawama ulatusega juurdlemised asjade peale rajab, mis meile paistawad igapäewases elus enesestmõistetawatena. Ometi on tal õigus: just seejuguuste enesestmõistetawate nähtuste hindamisel tehtakse meilegi praktikas sagedasti küllalt raskeid loogilisi wigu. Nendest pääseb mõõda ainult sel teel, kui oma mõtetekäiku alaliselt kontroleeritakse, iga uut otjust

viibimata revideerimise alla võetakse. Sarnane mõtlemisviis nõuab aga weidi harjutamist. Waatame nüüd lähemalt, kuidas loogik otsustab.

Mina ütlen: „Kõik metallid on läbipaistmatud“, ja tuletan sellest otsustusest otsekohe järgmise: „Ükski metall ei ole läbipaistev“ ehk „Mõned läbipaistmatud kehad on metallid“, ühesõnaga, mina tuletan esimesest lausest uusi lauseid.

Ma tuletan nüüd aga weel edasi järguise lause: „Malm on läbipaistmatu“. On see loogika seaduste järele ilma pikema jututa lubatav? Ei, sest minu esimeses lauses ei olnud ju malmist midagi öeldud. Seal oli tarvitud mõiste „metall“ alusena ja „läbipaistmatu“ üteluena. Et nüüd uut mõistet loogiliselt arendada, selleks on vaja hoopis uut lauset, nut otsustust ehk, nagu loogik ütleb, nut eeldust (prämisse), mis järgmiselt kõlaks: „Malm on metall.“

Esimest tuletamisviisi nimetab loogik otsekohejeks järeldamiseks, viimast — kaudseks järeldamiseks. Otsekoheine järeldus tuletakse ühest ainsast eeldusest mõistete järjetorra muutmise või nende lahutamise teel; kaudse järelduse tuletamiseks on tingimata vaja kaks eeldust.

Waatame nüüd weel kord eespooljäreldud otsust ning paigutame sellejuures viimase eelduse kõige ette:

Malm on metall.

Kõik metallid on läbipaistmatud.

I. Malm on läbipaistmatu.

Alus ütelus

Seba eeldust, milles sisaldub otsekohe alus, nimetatakse loogikas alamlauseks; tema väljendab midagi niisugust, mis üldisest mõistest erineb. Sellevastu väljendab see eeldus, milles esineb otsekohe ütelus, alati üldiselt maksavat otsust; teda nimetatakse ülemlauseks.

Mis kasu on meil seejuuresest säästurnamisest? Wast siiski, kui meie näit. oma praktikas otsustame.

II. Alamlause: { Kuriteopaigal leitud mõlema jala jäljed on kelmise sammupikkuse juures üksteise ligidalt.

Ülemlause: { Kelle mõlema jala jäljed kelmise sammupikkuse juures üksteise ligidale jäävad — see lontab.

Otsus: Jäljed on jäänud lontajast.

Ehk:

III. Alamlause: { Inimene, keda tunnustaja nägi, hüppas ringi, tegi weidraid näomoonutusi ja karjus mõttetuid sõnu.

Ülemlause: { Inimene, kes kuriteopaigal ringi hüppab, weidraid näomoonutusi teeb ja mõttetuid sõnu karjub, on waimuhaige.

Otsus: Nähtud inimene oli waimuhaige.

Nüüd ütleb aga kuulus mõteteadlane Schopen-

hauer, et ekstimise hädakoht ei waritse siin mitte niiwäga otsuste järeldamisel, waid palju enam eelduste üleseadmisel. Need wiimaseid peame siis kõigepealt lähemalt tundma õppima; meie peame õppima wahet tegema õigete ja ekslikkude eelduste wahel. Kuid nagu pärastpoole näeme, wõivad meid siin ootamata raskused ällatada. Meie äratundmine ulatab paraku liig harwa selleks, et wõimaldada kindlat otsust, kas see ehk teine eeldus, kõigepealt aga üks ülemlause õige või wale on. Teataval määral wõime siin appi wõtta loogikas kasitawat liigitust, mille järele eeldused wõivad olla oma tõelikkuse poolest: jundiwad, ümberlõhkamatud, apodiktilised, inimliku arusaamise järele wõimalikud, assertoorsed, lõpuks: kahtlased, problemaatilised. Otsuste järeldamisel tuleb lähele panna, et otsustuse oma tõelikkuse poolest alati selle prämisse järele peab kujunema, kumba tõelikkus wäiksem, seega

alamlause: assertoorne

ülemlause: apodiktiline

otsus: assertoorne.

alamlause: apodiktiline

ülemlause: problemaatiline

otsus: problemaatiline.

Kuidas praktilises krimmalisitas iga eeldust tema tõelikkuse suhtes hinnata tuleb, selle küsimuse peale püüawad järgnevad peatükid wastust anda.

*

Teeme algust alamlausega. Kui tohame alamlauset proowida, siis peab ta meil juba käes olema. Teda leiame peaausjalikult tegeliku jälgimise teel ja nimelt kuriteosje puutuwate asjade ülesotsimise (II näitus) ja teadetekogumise (III näitus) läbi. Peale selle on olemas weel kolmas tee: meie wõime iga saadud otsust uue otsustuse alamlauseks teha. Kui wiimasele juure lisada kohane ülemlause, siis saabub uus otsus, millega omakord samal wiisil talitada wõime, kuui wiimaks terwed otsuste-ahelad saame. Hiljem tuleme nende juure tagasi. Seda wõib siis iga ideasi, milleni jõutud otsimise, teadetekogumise või otsustamise teel, kõlbada loogilise otsekohe alamlauseks, ehk teiste sõnadega — igast ideasjast wõib idendusil või aimdusil järeldada sündmusie tingimuste, tegewusliku ehk käigu kohta. Seejuuresid ideasju nimetatakse poliisil praktilis a n d m e t e k s. Wiimaste proowimisest ripub nii siis esimesel joonel ära õige otsekohe tuleamine.

Romaand-tektiiv Sherlock Holmes „waatleb“ kõigepealt kuriteopaika ja neid tingimusi, milles kuritegu toimis ning alles siis teeb ta omä terawmõttelised järeldused. Maininud „waatlemine“ ongi metoodiline ja süstemaatiline alamlause hindamine. Herrra Holmes teeb wäga dieti,

misse puutuwate sõja- kui ka politseiwõimude nõudmistele täitmise kohta; sõjariistade ja lõhkeainete pidamise kohta; kangete jookide müügi ja joomise kohta, ja ka neis asjus, mis puudutawad sõjaaja tarwiduste täitmist elanikkude poolt; b) nende määruste ja korralduste mittekäitmise eest määrata aresti või wangistust kuni kolme kuuni ehk rahatrahwi kuni 300.000 margani ja süüteo objektide konfiskeerimist; d) wolitada karistuse määramiseks ja täidesaاتمiseks punktis a tähendatud sundusliikude määruste wastu ehhjate kohta temale alluwaid sõjawäeülemaid polguülemast alates ehk kodanliste ametkohtade ülemaid; e) ära keelata igasuguseid nii awalikka kui kinniseid koosolekuid; f) seisma panna sõjaseisukorra kestuseni perioodiliste ajakirjade ilmumist; g) ära keelata ühikutele isikutele sõjaseisukorda kuulutatud maakohdades wiibimist; h) sõjaseisukorra kestuseni liikumata warandusi sekwestreerida ja liikuma wara peale aresti panna, kui põhjendatud kahtlust on, et tähendatud warandused või sisetulekud neidest wõiwad äratasutatud saada kuritahhlisteks otstarbeteks; i) kahtlust äratawate isikute üle posti, telegraafi ja telefoni ehk muul üldtarwitatawal teel läbikäimist kontroleerida lasta.

Nõrgemad sõjawäeülemad, polguülemast alates, wõiwad oma isiklikel wastutusel korraldada ehhituste mahaloõhkumist ja kõikide asjade häwitamist, mis sõjalistes huwides wõib kuidagiwiisi wägede liikumist või tegewust segada ehk waenlasele kuidagiwiisi kasuks olla.

Sõjaseisukorda kuulutatud maa-aladel alluwad sõjakohitule ja langewad sõjaajal maksuwates seadustes ettenähtud karistuse alla:

- 1) kõik salakuulajad ja teised waenlase agendid, kes waenlase ülesandel wiimase kasuks töötawad;
- 2) kes awalikku mäsu riigi ja tema walitsuse wastu tõstawad ehk mäsu üle õhutawad;
- 3) kes riigi ja tema walitsuse üle kuritahhlikult kuulujutte ehk waleteateid laiali laotawad, mis tabuhirmu wõiwad sünnitada;

4) kõik tapjad, põletajad, rööwijad, riisujad ja wägistajad;

5) kõik, kes sõjawäelisele tegewusele, edasiliikumisele, warustuse ja moona muretsemisele, sidade pidamisele takistusi teewad, ehk kes kõlbmatats teewad sõjawäewarustuse pealetungimise- ja kaitseabinõusid ehk toidu- ja moonatagawarasid;

6) kõik, kes kuritahhlikult häwitawad ehk rikuwad: weewärte, silbu, tammiõid, weesaamise kohti, laewusid, teid ja muid abinõusid, mis määratud liikumise jaoks;

7) kõik, kes kuritahhlikult häwitawad ehk rikuwad: a) telegraafi, telefoni ehk muid abinõusid, mida tarwitatakse teadete edasiantumiseks; b) raudteid ja raudteeliikumise abinõusid ehk hoiatusmärte, mis rongide ehk laewade hädaoõhuta liikumiseks seatud;

8) kõik, kes tungiwad tunnimehe ehk sõjawäekarauli kallale, sõjaristatus wastuhakkajad sõjawäekaraulile ehk sõjawäe- ja politseiwõimudele;

9) kõik wäejookstid ja wäeteenistusse kutsumise käsu täitmata jäijad.

Kohalikkudel politsei, kaitsepolitsei ja teadete kogumise punktide ülematel on õigus: a) esialgselt kinni pidada kuni kahe nädalani kõiki isikuid, kes põhjendatud kahtlust äratawad riiklises või sõjawäe huwides wastu sibiitud kuriteos või sellest osawõtmises ja teadmises ehk seaduswastastesse organisatsioonidesse kuulumuses; b) igal ajal kõigis ruumides läbioõkimisi toimetada ja kuni wastawa ülemuse järgnema korralduseni aresti alla panna igasugust warandust, mis kuidagiwiisi kahtlustatud isiku kuritegewust või selle kawatust wäljendab; d) sõjawäeosade kaasabi nõuda seaduses ettenähtud korras.

Sõjaministeeriumis töötakse praegu wälja kaitseisukorra maksmapanemise seadus, mis endisest Wene seadusest mõne wormalsete muutuste läbi lahku läheb.

(Järgneb.)

Kriminaal oja.

Kriminalisti mõttetöö.

Dr. jur. Erich Anuschar'i järelle A. L.

(2. järg.)

Magu juba tähendub on loogika kõigest kõige- katjutawast waba (abstraktne) teadus. Tema õppimiseks kuluwad aastad, tema uurimiseks inimese iga. Arusaadaw, et ma siinkohal aine lõpmatust küllusest ainult seda wälja noppida püüan, millel tähtsust wõiks olla meie praktikas.

Õhimesel pilgul, mida heidame loogiku mõtetäiku, paneb meid wast imestama nähtus, et

tema oma kõigelaialisema ning sügawama ulatusega juurdlemised asjade peale rajab, mis meile paistawad igapäewases elus enesestmõistetawatena. Ometi on tal õigus: just seesuguste enesestmõistetawate nähtuste hindamisel tehtakse meiega praktikas sagedasti küllalt raskeid loogilisi wigu. Nendest pääseb mõõda ainult sel teel, kui oma mõtetäiku alaliselt kontroleeritakse, iga uut õistust

viibimata revideerimise alla võetakse. Sarnane mõtlemisviis nõuab aga weidi harjutamist. Waatame nüüd lähemalt, kuidas loogik otustab.

Mina ütlen: „Kõik metallid on läbipaistmatud“, ja tuletan sellest otsustusest otsekohene järeldamine: „Ükski metall ei ole läbipaistev“ ehk „Mõned läbipaistmatud kehad on metallid“, ühesõnaga, mina tuletan esimesest lausest uusi lauseid.

Ma tuletan nüüd aga veel edasi järguise lause: „Malm on läbipaistmatu“. On see loogika seaduste järele ilma pikema jututa lubatav? Ei, sest minu esimeses lauses ei olnud ju malmist midagi öeldud. Seal oli tarvitud mõiste „metall“ alusena ja „läbipaistmatu“ ütelusena. Et nüüd uut mõistet loogiliselt arendada, selleks on vaja hoopis uut lauset, uut otsustust ehk, nagu loogik ütleb, uut eeldust (prämisse), mis järgmiselt kõlaks: „Malm on metall.“

Esimest tuletamisviisi nimetab loogik otsekoheseks järeldamiseks, viimast — kaudseks järeldamiseks. Otsekohene järeldus tuletakse ühest ainsast eeldusest mõistete järjetorra muutmise või nende lahutamise teel; kaudse järelduse tuletamiseks on tingimata vaja kaks eeldust.

Waatame nüüd veel kord eespooljäreldud otsust ning paigutame sellejuures viimase eelduse kõige ette:

Malm on metall.

Kõik metallid on läbipaistmatud.

I. Malm on läbipaistmatu.

Alus ütelus

Seba eeldust, milles sisaldub otsuse alus, nimetatakse loogikas alamlauseks; tema väljendab midagi niisugust, mis üldisest mõistest erineb. Sellewastu väljendab see eeldus, milles esineb otsuse ütelus, alati üldiselt maksavat otsust; teda nimetatakse ülemlauseks.

Mis kasu on meil seejuuresest säästefurnamisest? Wast siiski, kui meie näit. oma praktilas otustame.

II. Alamlause: { Kuriteopaigal leitud mõlema jala jäljed on kestmise sammupikkuse juures üksteise ligidal.

Ülemlause: { Kelle mõlema jala jäljed kestmise sammupikkuse juures üksteise ligidale jääwad — see lontab.

Otsus: Jäljed on jäänud lontajast.

Ehk:

III. Alamlause: { Inimene, keda tunnistaja nägi, hüppas ringi, tegi waidraid näomooduusi ja karjus mõttetuid sõnu.

Ülemlause: { Inimene, kes kuriteopaigal ringi hüppab, waidraid näomoonutusid teeb ja mõttetuid sõnu karjub, on waimuhaige.

Otsus: Nähtud inimene oli waimuhaige.

Nüüd ütleb aga kuulus mõteteadlane Schopen-

hauer, et ekstimise hädaoht ei waritse siin mitte niiwäga otsuste järeldamisel, waid palju enam eelduste üleseadmisel. Neid wiimaseid peame siis kõigepealt lähemalt tundma õppima; meie peame õppima wahet tegema õigete ja ekslikkude eelduste wahel. Kuid nagu pärastpoole näeme, wõiwad meid siin ootamata raskused üllatada. Meie äratundmine ulatab paraku liig harwa selleks, et wõimalbada kindlat otsust, kas see ehk teine eeldus, kõigepealt aga üks ülemlause õige või wale on. Teatawal määral wõime siin appi wõtta loogikas käsitawat liigitust, mille järele eeldused wõiwad olla oma tõelikkuse poolest: sundiwad, ümberlõkkamatud, apodiktilised, inimliku arusaamise järele wõimalikud, assertoorseid, lõpuks: kahtlaseid, problemaatiliseid. Otsuste järeldamisel tuleb tähele panna, et otsuslause oma tõelikkuse poolest alati selle prämisse järele peab kujunema, kumba tõelikkus wäiksem, seega

alamlause: assertoorne

ülemlause: apodiktiline

otsus: assertoorne.

alamlause: apodiktiline

ülemlause: problemaatiline

otsus: problemaatiline.

Kuidas praktilises kriminalisitas iga eeldust tema tõelikkuse suhtes hinnata tuleb, selle küsimuse peale püüawad järgnewad peatükid wastust anda.

Teeme algust alamlausega. Kui tahame alamlauset proowida, siis peab ta meil juba käes olema. Teda leiame peaausjalikult tegeliku jälgimise teel ja nimelt kuriteosse puutuwate asjade ülesotsimise (II näitus) ja teadetekogumise (III näitus) läbi. Peale selle on olemas veel kolmas tee: meie wõime iga saadud otsust uue otsustuse alamlauseks teha. Kui wiimasele juure lisada kohane ülemlause, siis saabub uus otsus, millega omalord samal wiisil talitada wõime, kui wiimaks terwed otsuste-ahelad saame. Hiljem tuleme nende juure tagasi. Seda wõib siis iga ideasi, milleni jõutud otsimise, teadetekogumise või otsustamise teel, kõlbada loogilise otsuse alamlauseks, ehk teiste sõnadega — igast ideasjast wõib wõndusi või aimusi järeldada sündimuse tingimuste, tegevusliku ehk käigu kohta. Seejuures ideasju nimetatakse poliisei praktilas andmeteks. Wiimaste proowimisest ripub nii siis esimesel joonel ära õige otsuse tulemine.

Romaandektiiv Sherlock Holmes „waatleb“ kõigepealt kuriteopaika ja neid tingimusi, milles kuritegu toimus ning alles siis teeb ta oma terawmõttelised järeldused. Mainitud „waatlemine“ ongi metoodiline ja süstemaatiline alamlause hindamine. Herrra Holmes teeb wäga dieti,

kui ta õigete otsuste saamiseks tähendub toime-just mõõdapääsemata tarvilikult peab. Õigei tema termin „waatlemine“ on wäsiwõetaw, kuigi see wäljema arwustamise korral täit proowi wälja ei kannataks.

Kuidas sünnib nüüd „waatlemine?“ Terwe rea andmete juures esiteks sel teel, et kriminalist oma nägemisjõudu, sõna õiges mõttes, wõimalikult pingutab. Suur hulk andmeid, peaaesjalikult niijugused, mis leiakse otsimise abil, on tehnilised asjad ja kriminalisti film wõib neid kohata, kui ta wastawa hoolega otsimist toime-
tab. Õigei kõigepigemad märgid, millest nii mõnigi tähelepanematult mööda läheb, wõiwad õige käsituse juures wäärtuslikkudeks andmeteks muutuda. Ka siin on herra Holmesil õigus, muudkui see tarkus on palju wanem kui tema.

Teine waatlemisjärk, — nimetame teda mõtte-
liseks waatlemiseks, — seisab otsimisel leitud asjade ja märkide lähemas läbitatsumises, nende äraseletamises. Näitusjeks, mina otsin ühe wälja läbi ja leian sealt teatavate wahaeegade järele noa, wana ajalehe ja kaabu. Olen ma otsimise

lõpetanud, siis panen lähemalt tähele asjade leiukohti ja asendit, teen igalt leiukohtast joonis-
tuse ehk päewapililise üleswõtte ning wõian siis asjad endaga ühes. Alles kodus asun nende õigetele waalimisele: kasutan nende läbitatsumi-
seks ära kõik wõimalikud abinõud, kuusun asja-
tundjaid appi, kellel nende jaoks eriti teritud film ja täielikumad abinõud, üheõnaga, ma pigistan nendest wälja kõik omadused ja iseäral-
sused, mis ksilolewa kuriteo jälgimiseks wõiksid olla kasutatavad.

Kasutamise mõttes wõib andmete tähendus olla kahesugune, nimelt:

1. **Juhatawad andmed**, mis pakuvad näpunäiteid kurjategija isiku kohta, wähemalt seda, kelle hulgaft teda otsida tuleb.

2. **Tõendawad andmed**, mis kahilus-
aluse süüdiolukut tõendada wõiwad, olles maha
jäänud kurjategijaft endast ehk tema asjade hulgaft.

Kui ühel andmel on mõlemad omadused kor-
raga, mis sageli juhtub, siis seda parem
kriminalistile.

(Järgneb.)

Sõjamineister, kindral-maior J. Soots.

Kindral-maior J. Soots.

Jaan Soots sündis 29. webruaril 1880 a. Helme wallas, Wiljandimaal. Hariduse sai õpetajate seminariis Riias. 1900 a. astus wabatahtlikult Wilnos asuwasse 107. Troitski jalawäe-
polku teenima. Järgmisel aastal astus Wilno junkrükooli, mille kursuse 1904 a. esimese-järgu diplomiga lõpetas. 1910 a. näeme meie noort ohwitseri Nikolai sõjawäeakadeemias, mille kolme aasta pärast jällegi esimese-järgu diplomiga lõpetab. Wõttis Wene-Jaapani sõjast osa ning ilmaõja ajal näeme teda wäerinnal wastawate kohtade peal ning lõpuks kõrgema Wene sõjawäe ülemjuhataja staabi juure komandeerituna.

Gesti sõjawäe korraldamisest wõttis Soots wäga agaralt osa. Kindral Sootsi teenused wabadussõjas on üldiselt tuntud.

25. jaanuaril 1921 a. nimetati kindral Soots sõjamineistriks.

Kirjadest toimetusele.

Korndnikkude nummerdamine.

Praegukantawad politseikorndnikkude numbrid teewad nende kandjatele tõesti meelepaha. Milles see seisab, teab iga korndnik. Näitusjeks ei saa kõwasti metallist kannaga numbrit õhukesel luue krae külge mitte nõnda paigutada, et ta kena wälja näeks. Üks jääb õhte- ja teine teistpidi wisttu. Kui seal hakkab neid mitmel korral paigutama, siis murdub kand warsti ja kandja on wiimati sunnitud neid niidiga külge õmblema, mis aga wäga

inetu wälja näeb. Kui aga pista kannad läbi krae ja otsad sisepoole woodri peale kõwerasse keerata, siis hakkawad terawad metalloksjad warsti kaela jälgi järele jätma, mis wõib pahu tagajärgi sünnitada. Ja ialgi ei seisa numbrid kõwasti wastu riidet, kui peaks olema; ifta hoiawad nurgad eemale. Wäga palju on siin nurinat kuulda ja mina, kui nende numbrite kandja, näen ära, et see nurin ilmaaegu ei ole.

Õji annab ennaft muuta. Praegu, kus meil wõrmis

muudatuft oodata, oleks wäga kohane numbrite wormaati muuta. Meie oleme üle riigi laiali ja ialgi ei saa kofku koguda ega nõu pidada, mis meie juhtes parem on ehk pahem. Nii siis peame oma häälekandja poole pöörduma. Kordnikud peaks oma mõtted politseilehes awaldama, misjulgune mood kõigeparem ja kõigekenam wälja näeb. Usun, et ka meie ülemus selles juhes meile wastu tuleb.

Muuta wõiks neid numbrid mitmel wiisil (kui nad just tõesti peawad olema, ehk neis käll midagi tulu ei näe). Praegusel ajal kannab kordnik nelju numbrid korraga: Kuu peal kahed ja sineli peal kahed. See on tõesti illearune: neid wõiks poole wõrra wähenendada; sellega wähendataks meie numbrite tegemise kulufid poole wõrra. Ja kui neid just nii palju waja on, siis wõiks nende kuju ja paika muuta. Näituseks wõiks neid õlalappide peale paigutada, kus nad ka tõesti kindlamini seisaks, kui krae peal. Sealjuures tuleks ka jaoskonna number õlalappide peale paigutada ja tema alla järjekorra-number. Wõiks neid kanda ka warruka peal, nii kui sõjawäelastel on. Siis muidugi peawad numbrid õmmeldud olema, mis ka kaunis kena oleks. Ehk jälle wõiks olla õmmeldud numbritega mustad petliksid krae peal, mis kohajem oleks kui metallnumbrid.

Rezerw-kordnik.

Korterikitsitus maal.

„Cesti Politseilehes“ (nr.8) kirjutas keegi „Mis“ politseinikkude korterikitsitusest maal. Pean kaasa toonitama, et korterikitsitus maalolewatel raiooniüllematel tõesti suur on, mida omakäest ära näen. Etan wallamajaft ja maanteeft kolm wersta eemal metsa sees, täitsa üfstitus kohas, nii et mõne wallaelanikud tarwiduse korral mind metsaft üles leida ei wõi, enne kui kusagilt pereft, mis lähedal on, juhatusft küsimas ei käi. Rahju aga, et

pered kõi umbes 1/2 wersta minu elukohast kaugel on. Dmeti peab ju politsei linnas kui ka maal rahwale kättejaadawas kohas olema, nii et ei pruugiks maal möbda metsi politseiametnikku taga otsida.

Loodame, et ülemus selle peale tähelepanu pöörab ja asja lahendamiseks samme astub. Raiooniülem.

Uus Cesti saadik.

Cesti wabariigi saadikuks Lätimaale nimetati Riigikogu liige J. Seljamaa. Herr Seljamaa oli Njutawa Kogu abiesimeheks ja wõttis ka Tartu läbirääkimistest osa.

Kohtutoast.

Surnuteha kottis.

Däinud aasta 1. mai hommikul leiti Tartus Aleksandri tänaval maja nr. 110 juureft kahtlane kott, mille seest lahtitegemisel leiti surnuteha purustatud ja werise peaga. Surnuteha toimetati ilikooli anatoomikumit, kus selgus, et tapetule oli mingisuguse nüri asjaga lugematu haawu pähe löödud. Surnuteha oli juba kusagil kauemat aega seisnud, nii et haifema oli läinud. Enne kotti-toppimist oli surnutehal selgrookont murtud, et paremini teda kofku siduda. Mõne päewa pärast selgus, et tapetu on Mihkel Laik, 50 a. wana, kes wanatraamiturul kauples. Et surnuteha ainult hobusega Aleksandri tänavale toodud wõis saada, hakati otsima woorimeest. Politseil läkski korda üles leida woorimeest, teda kaks isikut „Wanemuife“ juureft palganud. Sfikud sõitnud temaga Rataariina tänawa nurgale ja jätnud seal ootama. Mõne aja pärast tulnud nad nurga tagant raske pakiga ja sõitnud Aleksandri tänavale ühe maja juurde, kus mahalkinud.

Seda ümbruskonda tähele pannes, kust woorimees surnuteha peale wõtnud, pannud kriminaalpolitseinik tähele, et ühe maja aken mitu päewa lahti seisab ja eesriie liigutamata ees on. Selles majas järelkuulates selgus, et selles korteris keegi Leppikow elab, kes mitmendat päewa juba kodust ära on.

Politseil oli Leppikow juba tuntud. Tema korterit awades tuli sealt surnulõhn wastu. Toast leiti palju werejälgi, mis osalt ära pesta oli katjutud. Toas olew riietelapp oli seest werine.

21. mail läks korda Leppikowi Tallinnas tabada. Ülekulamisel tunnistas ta peale wastupuitlemist üles, et wanatraamiga kaupleja Laiki oma korterisse meelitanud, teades, et ta alati kõi raha kaapas kannab. Kui taas Laik seljaga tema poole seisnud, löönud ta temale kingsepa haamriga pähe, mis peale see kofe maha kukunud; siis mäsfinud Laiki pea teki sisse, et ta häält teha ei saa ja tagunud haamriga pähe seni, kui see üsna waga

lets jäänud. Saiti taskust leidnud ta ainult 7000 marka. Surnukeha lamand üks õõ pörandal tema woodi ees, järgmisel päeval ostnud ta nõõri ja koti, ning toppinud surnukeha kotti, mis siis weel niikaua kapis seisnud, kuni haigema hakanud. Oma werised riided põletanud ahjus ära ja pesnud pörandalt wexplekid puhtaks. Oma tuttawa Oskar Karro abil tõstnud ta koti woorimehe peale, et seda Emajõkke wijata. Aleksandri tänawal tulnud nad woorimehe pealt maha. Karro aga ei ole nõus olnud kotti jõkke kandma ja nii jäänud surnukeha Aleksandri tänawale. Oskar Karro wõeti finni ja ülekuulamisel seletas ta, et ta ei ole teadnud enne kui Aleksandri tänawal, et surnukeha kotis olnud. Temale paistnud kahtlane, et Leppikow kotti jõkke käsib wiia ja Leppikowilt teada saada, et seal sees surnukeha on, põgenenud ta ära.

Äsi oli sõjaringkonnakohtus arutusel, kus tõendati, et Karro Leppikowilt 1500 marka surnukeha tasfimisega eest saanud. Kohus mõistis Gustaw Johani p. Leppikowi surma mahalastmise läbi ja Oskar Karri p. Karro — 10 aastaks sunnitööle.

Sõjariistus rööwimine.

25. novembril 1920 a. teatas Salla walla kodanik Willem Kruustak politseile, et jamal päeval kella 8 ajal õhtul tulnud tema talusse kadriksandid, kes rööwimise toime pannud. Rööwliid olid kolm meest näokatteis ja rewolwitega. Sisse tules nõudnud nad raha. Kruustak olid sunnitud neile wälja andma rahakotti 2.200 margaga, kuid sellega pole rööwliid rahule jäänud ja nõudnud suuremat summat. Rewolwrist pea

läheduses paugutades ähwardanud üks rööwliid teda maha lasta, kui ta kohe raha wälja ei anna. Et aga enam raha ei saanud, hakanud nad ise lapideist ja sahtlitest osima, ning wõtnud ära wäärtasju 10.500 marga wäärtuses. Peale selle hakanud rööwliid toasolijaid piinama, neid pekstes ja kägistades. Ünnets tulnud aga talusse sel ajal teised kadriksandid ja rööwliid läinud ära, ähwardades maja ära põletada, kui neid jälgima hakatakse.

Samal õhtul peeti Kalle jaama lähedal rongi peal kolm piletitä reisirat finni, kes jaama-politsei kätte toimetati. Rööwliid leiti nende juurest rewolwrid ja näokatted. Rööwimine oli juba politseil teada ja mehed paigutati trellidetaha. Jõttud nimetasid endid Guugo Kruuberg'iks, Friedrich Schmidt'iks ja Arnold Kir'iks. Ülekuulamisel tunnistasid nad üles, et nad Kruustaki juures ettekawatsetud plaani järele rööwimise toime pannud, sest nad teadnud, et Kruustaki perekond olnud adventistid, kes sõjariistu majas ei pea. Peale nende olnud kaasas weel Sakslasigi alam Karl Rysse, kes see aeg wäljas seisnud, kui nad rööwimise toime pannud. Tagasi tules kõneleud nad Ryssele rööwimisest ja annud ühe osa rööwitud rahast temale. Rööwitud asjad aga jäänud kõik Kir'ile. Rysse põgenenud nende kinniwõtmise ajal ära. Hiljem tabati ka Rysse politsei poolt. Äsi tuli arutusle sõjaringkonnakohtus ja mõisteti Friedrich Roberti p. Schmidt ja Arnold Karri p. Kir 12 aastaks sunnitööle, Guugo Kruuberg 10 aastaks sunnitööle ja Karl-Wilibald Gustawi p. Rysse 6 kuuts tärmi. Wiimane leiti süüdi olevat ainult kuriteo warjamises.

Nädala ülewaade.

Läänemaa asunikude kongressilt, Nadeki weste, Washingtoni konverentsi lõpuarwed.

Läänemaa asunikude ja riigirentnikkude kongressil, kuulusid palju kaebusi ja kibedaid etteheiteid kohalistele põllutöõministeeriumi ametnikkudele. Leiti, et ametnikud olla asunikkudele liig wastutulematud ja ifegi põlgtust nende wastu üles näidata. . .

Mõistagi, et nendel süüdistuskõnedel oma alus ei puudunud. Kuid selle tõttu põllutöõministeeriumi ametnikkude töid kohtade peal hukka mõista, oleks siiski ülekohus. Meie ei tohi unustada, misjughustel tingimistel meie agraarreformiga alustust tegime ning misjughustel tingimistel walitsujel seda tähtsamat ja suuremat wabariigi ettevõtet teostada tuleb. Meil puudusid ja osalt puuduvad nüüdki weel kogemused sel alal ning wilunud tööjõud. Kuid ootama jääda meie ei tohtinud: agraarreform oli meie elutõõsimus, edasilükkamata ajalooline wajadus. Nii siis ei ole imestada, kui lõpuarwetes meil nii mitmetki puudust konstateerida tuleb, mis rahwale õõgustud nurinale põhjust annawad. Ent tahtmise

puudusest riigiametnikkude poolt ei tohtis wist juttu olla, wõiks ehk etteheiteid teha õõtuse puuduses.

*

Parisis ajalehes „Matin“ ilmud tuntud shurnalistii Sauerweini sulest humitaw weste Berliinis wiibiva Wene nõõkogude wõimumehe Nadek'iga. Nadeki seisukoht Moskwas on jedawõrd tähtis, et tema awalduste peale ilma liialdusteta nii kui praeguse Wene walitsuse armamiste peale waadata wõib. Sellepärast peatume ka meie selle weste juures.

Nõõkogude walitus seletas, et ta on walms Wenemaa wõlgu tasuma. Nadek tähendab siiajuure, et Wenemaa ainult siis wõib oma lubadust täita, kui temal wõimalus antakse oma majandust jälle jalule seada. Aga ilma wäljamaa abita tema seda teha ei suuda. Nii siis paneb Nadek liitriigid alternatiivi ette: ehk andke Wenemaale laenu, ehk loobuge mõttest tema kaeft wanade wõlgade tasu saada.

Kadef annab väga peenelt mõista, et kui Prantsusmaa Wene nõukogude walitjuse püüetele sugugi vastu tulla ei tahaks, siis Wenemaa sunnitud oleks lähemat ühendust looma Saksa- maaga. Kui Saksamaa ja Wenemaa on sur- male mõistetud, — seletab ta, — siis on ju arusaadaw, et enne kui surra, 150 miljoni wene- lasi ja 60 miljoni sakslasi saawad kõik tegema, et filmusest pääseda.

Inglise walitjusega ei ole Kadef rahul. Enam- lane olla inglaste filmis abieluta laps, keda võib kõrgis pidada ning ei ole tarwis salongi kutsuda. Inglismaa teostada nõrga Wenemaa poliitikat nii kaua, kui Türgi, Araabia ja India probleemid lahendust leiawad. Kadef võrdleb Inglis-Wene wahelkorda õnnetu abieluga ning patub „majajõbra“ osa Prantsusmaale. Tasuks lubab ta Wene abi Persias ja Türgimaal, kus teatavasti Inglise huwid Prantsuse omadega kokku põrtawad.

Kadef wiibib Berliinis juba kauemat aega, kus tema „mitteamelisi“ läbirääkimisi Saks- walitjusega peab. Sarnaste „mitteameliste“ Moskwa walitjuse läbirääkimiste üle tulewad

teated ka Pariisist. Waatame, milleks need kaja- newad. Mõnede Prantsuse ajakirjanduse mär- kuste järele osustades, võib siin suuri üllatusi oodata.

Õdypes Washingtoni konverents, mis 12 nädal- lat wälkas.

Konverents jõudis teatud kokkuleppele Britan- nia, Ühisriikide, Prantsusmaa ja Jaapani wahel Waike Dokeani tülitusimuste lahendamises, pani liitriikide merewäe wähenamisele aluse, piiras weeluse laewastiiku tarwitamist sõja ajal ning lahendas teatud mõõdul Hiina küsimust.

Nii siis püüawad Washingtoni konverentsi lõpuarwed tähtsat osa rahmushahelistes suhetes etendada. Kui meie aga arwesse wõtame, et ülalnimetud riigid, näituseks, oma sõjalaewastiiku juurendamist praegugi jätkawad ning jätkama saawad, siis peame küll osujele jõudma, et meie- aegsetel asjaoludel mingi konverents ei suuda rahu kindlustada. Praegustel asjaoludel jääb rüski, kahjuks küll, maksma wana tarkus: kes rahu soovib, walmistagu sõja vastu...
R.

Sündmused.

Wargused.

Tallinnas Wene tän. nr. 11 olewasse Charlaiz kaup- lusse sai õhjel vastu 9. stp. sisse murtud. Wargad olid kaupluse ukse seest tülki wälja puurinud ja ära warastanud 5070 arsinat mitmesugust riidet, 654.000 marga wäärtuses. Juurdlus kestab.

10. weebbruaril hommikul teatati Tallinna krimi- naalpolitseisse, et Määrinawhe tän. nr. 20-a, mehaanil. saapa-parandamise töötotta „Pidaw“ on sisse murtud. Kohapeal selgus, et wargad on walewõtme abil tööstuse ruumidesse tunginud ja paranduselolewaid saapaid ja nahku, 65.000 marga wäärtuses, ära warastanud. Tööst- use omanik on inseneer W i n t e r. Juurdlus kestab.

Neil päewil teatati Tallinna kriminaalpolitseisse Eesti kinnitus aktiwaselt „Polaris“i poolt, mis asub Wana Wiru tän. 12, et 13. detsembril 1921 a., kui al. „Wol- demar“ Odinsholmi saare juures madaliku peal kinni oli, on päästmitse juures osa laadungist, nagu tefta, willast riidet, musta kalewiritit ning rätikutid 798.111 marga wäärtuses ära warastatud. Juurdlus kestab.

2. stp. warastati Narwas, Pagari t. nr. 13 elutsewa Anastasja K u l i n a korterist, wiimase kodunt äraoleku ajal walewõtme abil, mitmesugust riidekraami ja wäärt- asju 245.600 mrf. wäärtuses. Juurdlus on alustud.

Sapse furnuteha leiti

Tallinnas, Rannawärawa mäelt paberi sisse mässtitult. Surnuteha sai anatoomikumi toimetud. Asja uuritakse.

Salakaup.

27. 1. s. a. weduri nr. nr. 4028—4028—4024 rewideeri- misel Narwa I jaamas tolliametnikkude poolt, enne eda- sikaatmist üle piiri n. Wenemaale, leiti salakaupa 17944. mrf. wäärtuses, mille omanik wedurijuht Erich Wootz kriminaal-politsei poolt Narwa tolliwatitjusele wastutusele wõtmiseks edasi saadeti.

Gullumeelne.

Tallinnas, sadama kaupmehesillal Wene nõukogude wagunis, milles asub nõukogude efituse kaubandusline kontor, oli 9. stp. selle waguni õdwaht, Saaremaakonna Rogula walla kodanik Juhannes Jaani p. Saar, 47 a. wana, arwotawasti nõdrameelsuse tagajärjel, oma korti noaga läbi lõiganud ja kirwes kões ahwardas iga- ühte, kes temale ligineda püüdis. Wiimaks nõrkemise tagajärjel läks korda teda wagunist wälja tuua ja sadama ambulantsi saata, kus temal ka taga kaela sees kaks sõgawat haawa, kummi kondini ulatawat, ning pea peal 8 haawa leiti. Juurdlus käimas.

Tulestüütamine.

9. weebbruaril s. a. umbes kell 13—14 ajal põtes Järwamaakonnas Rappo walla Wäljaotsa talu elu- maja maani maha. Tulde jäi sama talu perenaine Anna K l e r m a n, 56 a. wana. Kohaomanik, Rappo walla sekretäär, arwab, et siin on süttitamisega tegemist.

Saawamine.

10. stp. toodi Pärnu linna haigemajasse Säärja- Weelitse mõisast teegi Marie Juhani t. Roosenblat,

19. a. wana, kes peast püssiga oma kodu lähedal elurakendawalt haawata saanud, teadmata selle poolt. Juurdlus käimas.

Wõltsimine.

Endine Panikowitshi walla sekretääri abi, Wene riigi kodanik Nikolai Makarenko, 29 a. wana, rentis wälja wõltsimise teel kellegi Läti maal elutsewa Läti alam Pawel Struwe päralt olewa „Kobõltsino“ puustuse maadest 145 tiinu, mis Panikowitshi walla piirides, Babino ja teiste küllade elanikkudele 15.000 marga eest

ühe aasta peale, sellejuures wale wõltsirja, kui Struwe wolinif, tarwitades.

Samuti on tähendatud Makarenko wõltsimise teel „Kobõltsino“ puustuse maadest 42 tiinu maad müünud Panikowitshi walla kod. Osip. Amilianowile 2000 marga tiinu eest.

Juurdluses selgus, et tähendatud kuriteos kaastegelaseks osa wõtsid praegune Panikowitshi wallawanem Dimitri DrLow ja tema endine abi Wasfili Nikitin.

Juurdlus on edasi antud Petseri jaoskonna kohtuuriiale.

Küsimused ja kohtumised.

391. —f. Küsimine. 1) „Riigi Teataja“ nr. 4—1921 a. põhjal wõetakse riigimaksuwõla fisisendumisel peale wõla ja wiinwiinprotsendi wael lisaraha, millest linnades ja alades 50% ja maal 75% fisisendubja isiku tasuts lähed, ülejääw summa aga kantiakse otsekohesete maksude depoti. Kas on maksjal, juhtumisel, kui tema peale maksu fisisendumist sellest maksust mingisugusel põhjusel hoopis eht osalt wabastatakse, digus wastawa osa lisaraha tagasisaamiseks?

Wastus. 1) Ei ole, sest fisisendubja ametnik on oma töö teinud ja waewa näinud ning selle järele lisaraha täiesti ja seaduslikult ära teeninud; maksuwõlguist peab maksu wabatahtlikult ära maksma, siis saab ta käielise eht osalise wabastamise puhul raha tagasi ja on ka lisaraha maksimist pääsenud.

271. Pol. raiooniülema X. Küsimine. 1920 a. kewadel oli põllutöö- ja sijeminiistri kokkuleppel korraldus tehtud riigimaade ülematele, et planeeritawatest mõisatest saaks kuni 12 tiinu suuruse ni maatükk walla poliitsei raiooniülematele wälja mõõdetud, misugune korraldus ka igalpool täide wiidi.

Olen ühes niisuguses wallas, mille piirides ühtegi mõisat ei ole. Nimetatud põhjusel olen mina hoopis ilma maata ja olen sunnitud naabris wallas korteris olema, ka ilma maata. Kuid minu wallas on endise mõisa kõrri ruumid, umbes 12 tiinu maaga, misugune koht wäga sünnis poliitsei raiooniülema ajupaigaks oleks: ta on walla keskel ja wallamaja lähedal. Tähendub maatiiki peab praegu keegi metsnik (ülemetsawahi). Peale selle on samas wallas metsawahi-koht, kus metsawahi tarwitada umbes 80 tiinu maad on, sellega siis mitu korda rohkem, kui metsawahidele palgamaaks on lubatud, nii et sellest maast ka metsnikule wael küllalt jätkuks.

1921 a. kewadel, poliitsei raiooniülema seisjorkora tähele pannes, tegi sama walla nõukogu otsuse üh. lühääl, et mainitud kõrtsimaa jaot-raiooniülemale antud ja et juurest metsawahikrundi metsnikule wõits maad anda. Sellekohane wallanõukogu otsus kinnitati ka maakonnawalitsuse poolt. Küsimine seisab nüüd selles, mis tuleks ette wõtta, et mainitud wallanõukogu otsust täide wiia?

Wastus. Sellekohase palwega tuleb kohalise riigimaadeülema poole pöörduda.

392. J. T. Küsimine. „R. T.“ nr. 8/9—1920 a. ja nr. 27—1921 a. alusel sai läinud aasta juuli- ja augustikuude sees kohtuistungitel ja kohtuuriija juures käies endist moodi sõidu- ja päewarahade arwed (25. augustil) maakonna poliitseiülemale esildud nende wäljamaksimiseks. Mitu korda sealt arwete wäljamaksimist nõudes, sain wastujeks, et raha ei ole.

16. detj. l. a. sain maakonna poliitseiwalitjusest arwed tagasi, ühes kohtuministeeriumi seletusega 8.XI.21, nr. 3299, et sõidu- ja päewarahade nõudmisega nende ajutuste poole tuleb pöörduda, kes on wälja kutsunud. Sai ka rahukohtuniku ja kohtuuriija poole sellekohase palwega pöördud, kuid sain wastuse, et palwe tähepanemata jäetud, et kohtu ees ja tunnistajaks olles nõudmist sõidu- ja päewarahade wäljamaksimiseks kohtule ei awaldanud.

Misuguse asutuse poole tuleks nende arwete pöörduda? Olin kohtuskäimise ajal raiooniülemaks jaoskonna kantselei juures ja sõidurahafid walitsuse käest ei saanud.

Wastus. Kui tunnistaja kohtuwõimude ees kohe peale tunnistuse andmist soowi ei ole awaldanud tasu ilmutise eest saada, siis loetakse, et ta sellest nõudmisest on loobunud; jellepärast ei saa kõne all olewate arwete enam kuhugile esineda.

Umetlik oja.

Päewakäskudest.

Politseipeawalitfufe ülema:

8. weebruari s. a. nr. 10.

§ 5. Awaldan raiooniülemate nimekirja, kes tahet-
janda politseiraiooni-ülemate kursuse lõpetanud ja oma
ametikohtadesse tagasi komandeeritud:

Tallinna linna politsei: Fosua, Otto; Lip-
pur, Johannes; Reinap, Julius; Seren, Johan-
nes ja Wilberg, Woldemar.

Raudteede politsei: Koff, Paul.

Tartu linna politsei: Nowikow, Jüri ja
Trulli, August.

Karwa linna politsei: Juff, Eduard; Wen-
der, August ja Kaber, Aleksander.

Sarju maakonna politsei: Ilwes, Wolbe-
mar; Siigor, Jüri ja Wahtmeister, Jaan.

Wiru maakonna politsei: Jürgens, Eduard;
Koll, Elmar; Paut, Jakob; Tammit, Toomas;
Tingas, Johannes ja Treilmann, Robert.

Järwa maakonna politsei: Kikk, Anton;
Udeküll, Hans ja Wolfert, Martin.

Lääne maakonna politsei: Kanger, Aleksan-
der; Kont, Johan; Eliensfeldt, Ludwig; Luu-
bert, Willem ja Okkapuu, Reinhold.

Tartu maakonna politsei: Ammon, Peeter
(täiendawalt eksam anda); Liis, Otto; Luskas,
Alfred; Piir, Oskar ja Sokolow, Pawel.

Walga maakonna politsei: Arras, Albert;
Ruus, Peeter ja Paulmeister, Henri.

Wiru maakonna politsei: Kelder, Daniel;
Landra, Jaan; Laut, Julius; Loff, Johannes;
Michelson, Emil ja Püsk, Gustaw.

Petseri maakonna politsei: Ilus, Anton
ja Mahar, Daniel.

Wiljandi maakonna politsei: Juhkam-
son, Jaan; Kiwikin, Jaan; Park, Hans ja
Schults, Jaan.

Pärnu maakonna politsei: Leppik, Johann;

Metfants, Mikkel; Pärn Arthur; Tiri, Karl ja
Westmann, Willem.

Saaremaalonna politsei: Ennis, Jüri;
Labo, Johann; Kald, Aleksei ja Allit, Priido.

Tallinna politseiülema:

30. jaanuaril s. a. nr. 8.

§ 1. Päewakäsu nr. 7, § 12—1922 a. *) täiendusets
lugeva wiimane jätk sellest järgmiselt: „Jaoaliste kui
ka terwete summade maksmise korral on raiooniülemad
kohustud maksjat lastma nõudepaberile tõendust kirju-
tama, et sel ja sel kuupäewal on nii ja niipalju
maksnud; arastlemise korral jälle märkust tegema, et nii-
sugusel ja niisugusel kuupäewal on maksuleht ette näida-
tud, kuid maksud pole sel ja sel põhjusel.

Kui jaoskonnauilem rewideerimisel leiab, et raiooni-
ülemate käes olematel maksulehtedel puuduvad märkused
maksmise ehk mittemaksmise üle, siis tuleb raiooniüle-
malt seletust nõuda, mis põhjusel niisugusel puuduvad,
ning kindlaks teha, kas antud seletus tõele wastab.

Jaanuari eest tuleb aruanne anda terve kuu eest
1. webruariks; järgnewatel kuudel iga poole kuu eest
16-maks ja esimeseks kuupäewaks.

*) See päewakäsi kirjutab jaoskonnauilematele ette,
raiooniülemad forra nädalas maksude sisseandumise
suhtes kontroleerida.

Umetused.

Politseipeawalitfufe ülema päewakäsu:

R i m e t a t u d: politsei peawalitfufe II järgu kant-
seleiametnikuks Olga Siiman, arwates 1. webruarist s. a.

Politsei peawalitfufe II järgu kantseleiametnikuks
Waleri Wanamõlder, arwates 1. webruarist s. a.

Politsei peawalitfufe III järgu kantseleiametnikuks Frie-
derike Rebane, arwates 1. webruarist s. a.

Politsei peawalitfufe III järgu kantseleiametnikuks
Eleonore Stein, arwates 6. webruarist s. a.

Ringkirjadest.

Siseministri (administratiiv-asjade peawalitfufe) ring-
kiri 16. jaanuarist s. a. nr. 868:

Nõigile maakonnawalitfustele ja politseiülematele.

Wangide alaliste põgenemiste arahoidmiseks, mis wal-
lamajade juures olemates wangilambrites kinnipidamise
ehk wangide wiimise ajal teel juhtuvad, paneb siseminis-
teerium järgmisel juhtnõudrid omawalitfuste- ja politsei-
afutustele wangilambrite korraspidamise ja wangide saat-
mise kohta edaspidiseks täitmiseks maksma.

1. Wallawalitfused on kohustatud hoolitfema selle eest,
et wallamajade juures politseiametnikkude poolt wahi-
alla wõetud ja edasijaatmiseks määratud isikute kinnipida-
miseks iga wallamaja juures tarwiduse järele wangi-
lambriid on korraldatud, mille seinad, laed, põrandad ja
uksed sedawõrd tugewad ja kõwad, et neid ei wõidak

terge waewaga seeftpoolt lõhtuda ehk purustada, mille
tagajärjel oleks wõimalik wangidel põgeneda. Akendel
peawad olema raudtressid ja ustel raud-riiuid ja lukud.

2. Wallawalitfused on kohustatud igal ajal wastu
wõtma ja kuni edasijaatmiseni wangilambrites kinni
pidama politseiametnikkude poolt wahiawõetud isikuid

ja etapi-korras saadetud wange, kusjuures wastuwõt-
mise üle wangide wiijatele kwiitung tuleb anda. Edasi-
jaatmine peab sündima ajawiimata, kuid mitte õhjel.

3. Wangide edasijaatmise juures tuleb wallawalitfustel
wangide saatmise määrusi täpisealt täita, mis saatelehe
teisel küljel üles loetud; eriti tuleb silmas pidada: 1) e
wangide käed raudu panemata ei jäteta, siis kui seda
saatelehes nõutakse; selleks otstarbeks peab igal walla-

walitsusel kaks paari läraudu olema; 2) et wangid ei saadeta teele wähemas arwus saatjate (kontwoitride) walwel, kui seda saateleht ette kirjutab; 3) et wangide wiijatele wangide wiimise kord ja kohused ja sõjariistus wiijatele — sõjariistade tarwitamise õigused ära seletata enne teele saatmist.

4. Wallawalitsused on kohustatud pidama wastutawa ifiku, kes wangide wastuwõtmise, kinnipidamise ja edasi-saatmise asju korraldab.

5. Wangide saatjateks wõiwad wallawalitsused määrata ainult terveid ja tugewaid mehi, 21 — 55 aasta wanaduses. Wilgil tingimisel ei wõi olla wangide saatjateks saadetawa wangi sugulased, sõbrad ega nais-terahwad. Üks wangisaatjatest tuleb wanemaks määrata.

6. Politseiametnikud peawad iga wahiallawõetud ifiku edassaatmist toimetama etapi-korras tingimata saatelehe juures, milles tähendatud peawad olema nõuetawad teated, wangi saatjate arw ja kas wangil käed raudus wõi wabad. Saatjate arw ei tohi wangide arwust wähem olla, kuna selle arwu ja raudade määramise juures tuleb arwesse wõtta wangi süüteo raskust ja teetonna iseäral-sust, mis wangi põgenemise wõimalust wõiwad kergendada.

7. Maafonnawalitsuste kohus on walwata selle järele, et wallawalitsused wangikambriid korda seawad ja edas-pidi alati korras hoiawad; wangide kinnipidamise ja wõtmise seadusi ja juhtnõude korralikult täidawad, wastutusele wõttes süüdlasi korratuste awalikutstulemise ja wangide põgenemise puhul.

8. Politseialemad on kohustatud walwama, et allu-wad ametnikud edaspidi korralikult ja juhtnõude järele wahialla wõetud ifikute edassaatmist toimetawad, tekkivate arusaamatuste puhul seletusi andes, ja et wangide põgenemise korral juurdus saaks toime pandud ja kohtu-wõimudele edasi saadetud süüdlaste kohtulikule wastu-tusele wõtmiseks. Juhtumistel, kui põgenemine walla-maja wangikambrite korratuste pärast tulnud, tuleb wastawale maafonnawalitsusele sellest teatada, puuduste kõrwaldamiseks.

Politseipeawalitsuse ülema:

31. jaanuaril s. a. nr. 565/6272.

Politseipeawalitsus saadab siinjuures ära kirja otse-koheste maksude peawalitsuse kirjast, 23. 1. 22 a. nr. 1311 all, teadmiseks, käsitamiseks ja täitmiseks.

Ühes sellega seletab peawalitsus, et renteisse sisse-makstud summa tuleb 2 korda aastas, nimelt peale 1-st jaanuari ning 1-st juulit politseialemate poolt wälja wõtta ja nende poolt wastawate ametnikkude wahel proportsionaalselt nende waewa ja politseialemata ar-a-nagemise järele ära jaotada.

Ühtlasi seletada kõigile ametnikkudele, et nendest sum-madest wõiwad ka arawõetud saada summad, mis kellegi ametniku poolt kuritahhikselt äratarwitatud, ning et selles juhtes kõik ametnikud, kui asjast huwitatud, üheteise tegewuse järele walwaffid.

Wabariigi walitsuse poolt 3. jaanuaril 1921 a. wastu-wõetud seaduses on kindlaks määratud, et riigimaksu-wõlgade sunniteel sissenõudmisel peale wiitutusprotsentide weel lisaraha nõutakse, misfugusest summast osa sissenõud-ja ametniku tasuks läheb. Tegelikult on asi nii kujune-nud, et maksude sissenõudjad politseiametnikud jätwad neile kuuluma osa harilikult otsekohse enda kätte ja ainult ülejääwa (riigile ja otsekoheste maksude peawalitsusele kuuluma) summa renteisse kannawad.

Wiimasel ajal on riigimaksude wahendamise palwete arw tublisti suurenenud, järjekult ka nendele palwetele wastutulemine, mille tagajärjel muist sissenõutud rahast tihti tagasi tuleb maksta. Üksaolu, et sissenõudjad amet-nikud osa lisarahast omale jätwad, sünnitab aga tagasi-maksmise juures suuri raskusi.

Mainitud pahe kõrwaldamiseks palub rahaministerium politseivalitsust korraldust teha, et riigimaksuwõlgade sissenõudjatele ametnikkudele kuuluw seaduslik osa lisa-rahast saaks renteisse kantud linna- ehk maafonna politsei deposiidi arwele, ning selle raha tarwitamis juures filmas peetaks, et renteiss alati oleks üle-määrata sissenõutud summade tagasimaksmiseks tagawara, millega maksualuste nõudeid wõiks rahuldada.

8. weeb r u a r i l s. a. nr. 302/42.

Minu päewakäsu nr. 93 3—1921 a. ja R. L. nr. 101 — 1921 a. põhjal kokkufututud komisjonide poolt kokku-seatud aktid, riiklise hobusepidamise liitwõimeerimise kohta wälispolitsei ametkonnas, on herra sijeminiistri ja raha-ministri poolt ilma muudatusteta kinnitatud ja järjekult tuleb selle ringkirja kättesaamisel nimetatud hobuse-pidamise lõpulikule liitwõimeerimisele asuda. Hobused ja aktides ettenähtud warandus tuleb politseiametnikkudele omanduseks müüa järelmaksuga à 4000 marka kuus ehk jälle awalikul enampakkumise teel ära müüa. Sel teel saadud raha tuleb renteisse riigi sissetulekute arwele sisse maksta ja sellest politseipeawalitsusele ette kanda, ära tähendades renteiwitungite numbrid, ning sijem. arwe-osakonnale teadustada. Peale hobuste ja waranduse ära-müümise tuleb politseipeawalitsusele saata täieline aru- anne, ära tähendades hobuse ehk waranduse hind, mis-fugune neist enampakkumise teel ära müüdüd ja misfugune politseiametnikkudele omanduseks müüdüd ning kui suur summa wiimaste poolt tatutud. Ühtlasi tähendan, et enne täieliku hinna tasumist politseiametnikud hobuseid ja warandust edasi müüa ega wahetada ei tohi. Juhtumisel kui ametnik enne täielise hinna tasumist teenistusest lahtub, peab puuduwa summa ära tasuma ehk kui seda mingi-ugustel põhjustel teha ei soowi, siis tuleb sellekohase käsimusega politseipeawalitsuse poole pöörduda luba-jaamiseks seda teenistusse jääjale politseiametnikule edasi müüa.

9. weeb r u a r i l s. a. nr. 450/9102.

Teatan, et walitsuse otsus keelata riigitteenistuses ole-watele ifikutele ja õpilastele Wene mundri märka kanda wabatahtlikkude tulitõrjujate kohta maksed ei ole.

Westenurf.

Ranniku kiirrongi saladus.

Victor Whitehurst'i jutustus.

Oli üks jaanuarikuu tormistest ilmadest, puhus külm põhjatuu ja jadas vihma. Vähe sõitjaid oli sel hommil ranniku kiirrongi wagunites, mis parajasti Porthampton'i pidi minema. Ei ole ta imestada: talle teels lõbu end Lamanche'is kiigutada lasta!

Rongi minekuni oli kõigest kolm minutit aega, kui kasjaruumist umbes neljakümne-aastane meesterahvas, walfja habeme ja wurrudega, suure kiirusega wälja tormas. Pehme kübar warjas ta silmi ja palitu krae oli üles tõstetud.

Käes hoidis reisija wäikest summadani.

„Misuguses klassis, sir?“ küsis talt pilettite järele waataja.

„Teine,“ oli rutuline wastus.

Konduktor juhatas waba kupee.

„Olge head, pange üks kinni,“ sõnas reisija, „ma ei falli, et mind tälitatse.“

Konduktor wõttis annetud jootraha ja pani ukse luku, kuna sõitja waguni akna awas.

Kats-kolm reisijat ruttasid weel rongi peale. Wiimane neist oli alles waguni lähedal, kui rong juba liikuma hakkas.

„Siia, sir, siia!“

Konduktor awas teise kupee ukse.

Kõlas masinawile ja rong liikus jaamaesifelt.

Porthamptoni jõudes tuli konduktoril luffupandub kupee meele. Üst awades jäi ta hirmunult seisma. Üksik reisija lamas selili maas, istepingi padi ja õnnetu õla olid werised. Konduktori karjatuse peale jooksid teised teenijad tokku; mõned sõitjad tormasid lähemale; keegi wanapoolet herra hüüdis: „Tähendas, ma tõesti kuulsin lastmist!“

„Siis palun teid oma nimi ja aadress awalbada,“ kuudus rahulik, pehme hääl. „Olen raudtee-ühijuse detektiiv.“

„Wanaherra pööras ümber ja sõnas agendile oma nimikaarti ulatades:

„Olen Sõuna-panga juhataja.“

„Hea, sir; näüd silmitseme waefekst lähemalt; hiljem jutustate kõik, mis teate. Keegi wõib arsti kutsuda.“

Detektiiv astus sisse ja ettewaatlikult tõstis ta maaslamaja pea üles.

„Ta on surunud; arwan, et enese maha on lastnud.“

„Istepingil on rewolwer,“ tähendas konduktor.

Detektiiv wõttis lasteriista, silmitses seda tähelepäane, likult ja pistis tasku.

„Sõitis ta üffinda?“

„Jah,“ wastas konduktor.

„Kas tõrwal kupees sõitjaid oli?“

„Seal polnud kedagi, selle peale wõin kindel olla.“

Soolitsewa näoga ilmus arst. Õnnetu asetati pingile ja arst asus surmukeha uurimisele.

„Kuul on ajust läbi tunginud,“ sõnas ta, „tund aega tagasi heitis ta hinge.“

„Kii siis tõendate teie, et lastmist olete kuulnud?“ küsis detektiiv panga juhatajalt.

„Jah, kuid ma arwasin selle mõnesuguse märguandmise olewat. Ei wõinud aimata, et enesetapmine tõrda saadeti. Olen teile tarwilik? Sõidan Pariisi, kuid homsels jõuan tagasi.“

„Siis wõiksite homme kohtulikule uurimisele ilmuda?“

„Muudugi.“

Kuudus laewawile. Mõned üffitub reisijad lahtusid rutuga jaamaesifelt. Imestawalt kulmusid kergitades, waatas detektiiv arstile otja.

„Imelik juhtumine, sir.“ tähendas ta.

Arst noogutas jaatawalt peaga.

„Palusin üks minut oodata,“ jättas detektiiv ja hüppas wagunist wälja.

„Jankins,“ ütles ta jaamaesifel seiswale abilisele. „Hea, et siin olete. Istuge laewale ja sõitke Prantsusmaale. Kui wõimalik, korjate teateid kõigi laewareisijate üle, neid ei ole üle kümne.“

„Kuulen, sir.“

Detektiiv pööras wagunisse tagasi.

„Nähtawasti on lasteriist leitud?“ küsis arst.

Agent wõttis taskust rewolwri ja andis arstile.

„Teie räägite tõtt: see on imelik juhtumine,“ sõnas arst. „Kas näete, mis surnu käes on?“

Detektiiv pööras silmad sinna poole.

„Rätik!“ hüüdis ta. „Ma käsin surmukeha ooteruumi wiia, sir. Riided waatan pärast järele; esiteks pean siin wähe töötama.“

Kaua ei tulnud ta wagunist wälja, ja enne jaamaesifelle minemist lastis weel kord konduktori kutsuda.

Tund hiljem ilmus õhtustes ajalehtedes teade tundmatu enesetapmise üle Porthamptoni ranniku kiirrongi wagunis. Kirjatükki lugedes lendas naeratus üle agendi näo, kuid see muutus warsti jälle tufafets, kui Jankins, bise laewaga tagasi jõudes, oma ülesande täidesaatmisest jutustas.

„Keegi neist polnud kahtlustamise wäärt, sir,“ ütles ta.

„Misugusel juhtumisel on ta kalbal ära lijanud,“ wastas detektiiv mõistatuslikult naeratades.

„Seba ma ta arwasin!“

(Järgneb.)

Wäljaandja: Toimetuskommisjon.

Wastutaw toimetaja: R. Reinberg.

Kuulutused.

Lunnistataste maksuasetaks kaduma- läinud isikutunnistused järgmiste nimede peale:

- Bekker, Meeri Jaani t., wälja antud Wiljandi l. pol. ülemalt 19. 12. 19., nr. 4965. (4728)
- Piik, Mart Mihkli p., wälja antud Keela wallaw. 29. 6. 20. nr. 723. (4683)
- Gull, Peeter Mardi p., wälja antud Torgu wallaw., nr. 849. (5139)
- Treilmann, Rudolf Johani p., wälja antud Lohusoo wallaw. 4. 12. 19., nr. 412. (4778)
- Kufner, August Hansu p., wälja antud Awanduse wallaw. 21. 12. 19., nr. 564. (4779)
- Kuim, Bertha Mihkli t., wälja antud Jõhwi pol. jsk. ülemalt. (6655)
- Ment, Alvide Willemi t., wälja antud Rakwere l. pol. 28. 11. 19., nr. 397. (6654)
- Krshiwets, Marie Gottfriedi t., wälja antud ajut. 24. 10. 21., nr. 144. (6652)
- Penuar, Johannes Jaani p., wälja antud Rannu wallaw. 25. 6. 20., nr. 671. (6551)
- Jaks, Eduard Johani p., wälja antud Palu-
pera wallaw. 15. 3. 20., nr. 351. (2896)
- Nutson, Johannes Jüri p., wälja antud Rannu wallaw. 22. 4. 20., nr., 641. (2894)
- Sepp, Julie Mardi t., wälja antud Tartu maak. pol. 29. 11. 19., nr. 866. (2898)
- Käpp, Eduard Jaagu p., wälja antud Walguta wallaw. 22. 12. 19., nr. 402. (2895)
- Könn, August Jaani p., wälja antud Uderna wallaw. 12. 12. 19., nr. 43. (2899)
- Mäelook, August Karli p., wälja antud Kongota wallaw. 12. 12. 19., nr. 30.
- Martinjon, Jaan Jaani p., wälja antud Bao wallaw. (1814)
- Münt, Maria Karli t., wälja antud raudteede pol. ül. 1919. a. (1815)
- Maripuu, Julius Juhani p., wälja antud Tallinna l. pol. 2. jsk. 3. 5. 20., nr. 9231. (6157)
- Arro, Deena Willemi t., wälja antud Tallinna l. pol. ül. kantj. 26. 6. 20., nr. 13066. (6156)
- Taler, Jakob Mihkli p., wälja antud Kihel-
konna wallaw., nr. 180. (5141)
- Jsand, Marie Jüri t., wälja antud Uulu wallaw. 1921. a.
- Johanjon, Liaweta Johani t., wälja antud Uulu wallaw. 1920.
- Kondratjewa, Warwara Dawidi t., wälja antud Tartu l. pol. 3. jsk. 22. 1. 20., nr. 9086. (2489)
- Belobrowa, Katarina Peetri t., wälja antud Tartu l. pol. 3. jsk. 31. 12. 19., nr. 6049. (2489)
- Pabo, Ida Jaani t., wälja antud Tartu l. pol. 3. jsk. 12. 1. 20., nr. 7270. (2489)
- Saabak, Marie Andrese t., wälja antud Tartu l. pol. 3. jsk. 2. 6. 20., nr. 11190. (2489)
- Porsel, Konstantin Peetri p., wälja antud Tartu l. pol. 3. jsk. 22. 1. 20., nr. 9671. (2489)
- Allt, Harald Hansu p., wälja antud Tartu l. pol. 3. jsk. 19. 1. 20., nr. 8299. (2489)
- Drg, Eduard Jaani p., wälja antud Tartu l. pol. 3. jsk. 29. 1. 20., nr. 8831. (2489)
- Drg, Ida Gustawi t., wälja antud Tartu l. pol. 3. jsk. 16. 1. 20., nr. 8231. (2489)
- Treiel, Bernhard Hendriku p., wälja antud Tartu l. pol. 3. jsk. 21. 11. 19., nr. 338. (2489)
- Bendelin, Anna Peedu t., wälja antud Bastemõisa wallaw. 12. 11. 20., nr. 15940. (2489)
- Uritam, Hilda Hendriku t., wälja antud Pärnu l. pol. 5. 12. 19., nr. 2474. (2489)
- Kolikow, Semjon Jegori p., wälja antud Zifatu wallaw.
- Sääsk, Priida Jüri t., wälja antud Mäe-
taguse wallaw. nr. 595.
- Sääsk, Johannes Madise p., wälja antud Mäetaguse wallaw., nr. 346.
- Mats, Jakob Ado p., wälja antud Kilingi wallaw. 12. 12. 19., nr. 61.
- Tammer, Theodor Kaarli p., wälja antud Nehatu wallaw., nr. 475. (6283)
- Beltmann, Alek. Kaarli p., wälja antud Tall. l. pol. 4. jsk., nr. 15584. (6284)
- Birgepuu, Jakob Jüri p., wälja antud Tall. l. pol. 3. jsk., nr. 3584. (6285)
- Bahmetjewa, Warwara Jakobi t., ajutiselt wälja antud Tall. l. pol. 2. jsk. 19. 10. 21., nr. 226. (6159)
- Kanarbit, Maria Jüri t., wälja antud Tall. l. pol. 4. jsk. (6805)
- Lebedkin, Nikolai Andrese p., wälja antud Haapsalu pol. linna-jsk. 29. 11. 19., nr. 925. (4860)
- Sakkens, Martha Kaarli t., wälja antud Awanduse wallaw. 19. 12. 20., nr. 509. (4782)
- Johanjon, Aleksander Willemi p., wälja antud Tall. l. pol. 7. 2. 20., nr. 4691. (5357)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Õösel vastu 31. jaanuari

3859

warastati

Kaarli mõisa Orikult kõrb ruun, 2 arsinat 1 1/2 wers. kõrge, 16 aastat wana, lakk põetud, otsal walge kriips, sõites hoiab saba natuke pahemale poole. Kes selle hobuse üle teateid võib anda, nii et hobust ehk wargaid kätte võib saada, saab **5000 marka waewatasu.**

Õisu pooljaama Ed. Uripeo.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

N. Raist ja Ko.

Riide-, naha-, jaapa- ja pudukauplus
soowitab alati suures wäljawalikus iga-
suguseid kaupaid.

Pärnus, Müüti tän. 28. Telefon 110
Turu ääres 1 ja 2. „ 143

959

Suures wäljawalikus kõiksug

worste,

juustu,

kilu,

konserwe,

napsi-likööre,

weine,

soowitab kõigeparemas headuses

Hans Luiga

Tartus,

Küüni tän. 1. Telef. 203.

2472

Hagijas

k a d u s 3./4. jaanuaril s. a. Laewa mõisast, Tartu maak. ära. Tundemärgid: Seljapealt must, küljed, käpad ja alumine pool saba kollased. Saba ots, käpaotsad ja rinnaesine walged, ning walge kriim nina peal. Tagumistel jalgadel wiiendaid warbaid pole. Isane, nimi „Reks“, 3 a. wana. Kadumise korral oli kollane nahkriim kollaste wäknupukestega ja wäikese lukukesega kaelas. Rihma peale nimi „Lohuaru“ ja „Reks“ sisse graweeritud. **Leidjale 3000 marka waewatasu.** Üles anda ehk ära saata Kärewere mõisa, Laewa wallas, Tartumaak. ehk politseiasutustele.

2709

J. Lohuaru.

Kõigeparemini ja kõigeodavamalt ostate Teile jahipüssa ja kõiksugu jahi-laskemoona Alex. PASSUP'i püssikauplusest, Pikkjalg nr. 6, Tallinnas. :- Wõtan jälle jahipüside peale ettetellimisi vastu. Kes püssi soowib suwise jahi ajaks kätte saada, siis palun tellimisega tõtata. 6812

PIIRITUSLAKI ja POLITUURIWABRIK

„FORTUNA“

TALLINNAS, Suure Tartumaantel nr. 47-a

Soowitab kaupmeestele ja tööstusele wasta-
was headuses oma tehases walmistatud

Lakki ja polituuri

6345

Räpina paberiwabriku kontor

Cartus, Põiktän. nr. 6

Soowitab kõigeodavamate wabrikuhindadega kõiksugu

kantselei-tarbeaineid

nii kui: kirjutus- ja kuitatuspaberit, aktritaanefid, laua-
kartongi, pliiatsid, sulgesid, tinti jne. Njutustele kes telli-
wad 1000 marga ja juurema summa eest, saab hinna-
alandus tehtud ja kaup postiga ehk raudteega ära saa-
detud. Tellimisi wõtawad vastu suusjonalt ehk kir-
jalitult ka kontori osakonnad:

Tallinnas — Wiru tän. nr. 7, 1. 3

Pärnus — Riia tän. nr. 56

Tartus — Uueturu tän. nr. 15

5956

Graaflise ühingu „KIRI“ trükk, Tallinnas.